

Uchwała Nr XXII/133/2017
Rady Gminy Bielsk Podlaski
z dnia 10 lutego 2017 r.
w sprawie aktualizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów
Spółecznych
na lata 2012-2022

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446, poz. 1579, poz.1948), oraz art. 16 b oraz 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz.930 ze zmianami.: poz.753, z 2015 r. poz.1310, poz.1359, z 2016r. poz.1583, poz.2174) uchwała się co następuje:

§ 1

Przyjmuje się aktualizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bielsk Podlaski na lata 2012-2022 przyjętej Uchwałą Nr XVII/92/2012 Rady Gminy Bielsk Podlaski z dnia 27 kwietnia 2012 r. poprzez wprowadzenie **podrozdziału 3.3 Prognoza i realizacja strategii w latach 2017-2018.** w brzmieniu określonym w załączniku nr 1.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Podrozdział 3.3

PROGNOZA I REALIZACJA STRATEGII W LATACH 2017-2018

Analizując dane przygotowane przez GOPS Bielsk Podlaski wynikające z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej w 2016 roku zaobserwowano, że liczba mieszkańców Gminy Bielsk Podlaski sukcesywnie maleje. W roku 2016 zamieszkiwało gminę jedynie 6845 mieszkańców w stosunku do roku 2013, gdzie było ich 7071. W ciągu trzech lat ubyło 226 osób (<http://demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia>). **Prognozuje się nadal spadek liczby ludności.** Na terenie powiatu bielskiego zmniejszy się ilość mieszkańców z 55650 w 2017 r. do 49589 w 2030 r. Ubędzie około 6061 osób. W tym czasie na wsiach powiatu bielskiego z 26014 w roku 2017 zmniejszy się ilość mieszkańców do 22321 w roku 2030. Ubędzie około 3783 mieszkańców.

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosc/prognoza-dla-powiatow-i-miast-na-prawie-powiatu-oraz-podregionow-na-lata-2014-2050-opracowana-w-2014-r-5,5.html>.

Stopa bezrobocia na terenie powiatu stale spada, w 2013 r. w styczniu wynosiła 10,1%, a w 2016 r. wynosiła 8,1%. Na terenie Gminy Bielsk Podlaski jest osób bezrobotnych 184 ogółem, w tym 88 kobiet (http://pupbp.pdt.pl/dane-statystyczne-c_161.html), dominuje tak zwane bezrobocie ukryte, które dotyczy gospodarstw rolnych o małym areale ziemi, które nie pozwala osobom na utrzymanie swoich rodzin na poziomie minimum socjalnego. Nadal duża grupa ludzi ma problemy ze znalezieniem stałej pracy. Wpływ na polepszenie się sytuacji mieszkańców może mieć jedynie zmniejszenie się liczby osób korzystających z pomocy społecznej, ze względu na bezrobocie poprzez powstawanie nowych miejsc pracy w tym również w ekonomii społecznej. **Prognozowany jest również wzrost wskaźnika deprywacji lokalnej w stosunku do lat poprzednich.** Zmniejsza się ilość osób pracujących na 1000 osób ludności. W 2013 r. wskaźnik ten wynosił 47 (bez podmiotów gospodarczych zatrudniających do 9 osób i pracujących w rolnictwie), a w 2015 r. wynosił 41.

http://bialystok.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_podlaskie/portrety_gmin/powiat_bielski/gmina_wiejska_bielsk_podlaski.pdf.

Liczba osób długotrwale korzystających ze świadczeń wykazuje tendencję wzrostową w porównaniu do lat poprzednich, jednak wskaźnik procentowy udziału osób długotrwale korzystających ze świadczeń w ogólnej liczbie świadczeniobiorców wskazuje na spadek liczby takich osób.

Gmina Bielsk Podlaski nie ma możliwości utrzymania z własnych źródeł, jednocześnie istniejącej infrastruktury i zabezpieczenia finansowego w realizacji wielu niezrealizowanych zadań oraz pojawiających się ciągle nowych wynikających ze zmieniającej się sytuacji demograficznej tzn. starzenia się społeczeństwa.

Ze względu na wydłużanie się życia ludzkiego liczba osób, które muszą zostać umieszczone w domach pomocy społecznej systematycznie rośnie. W 2011 roku w DPS –ach przebywało 20 osób, w 2012 roku 17 osób, a w 2013 r. 16 osób. Szacuje się, że w 2017 roku przebywać będzie w domach pomocy społecznej 20 osób. Zauważalna jest znaczna tendencja wzrostu kosztu opłat za pobyt pensjonariuszy w domach pomocy społecznej, spowodowana przede wszystkim wzrostem kosztów utrzymania w DPS oraz zwiększającą się liczbą umieszczanych osób. Koszty w większości ponosi gmina, pensjonariusze ponoszą odpłatność w wysokości 70% własnych dochodów. W 2013 roku gmina dopłacała średnio do pobytu mieszkańca w DPS 2044 zł. Zaznaczyć należy jednak, że GOPS kieruje jedynie osoby, w przypadku których nie istnieją żadne możliwości zapewnienia usług w miejscu zamieszkania przez najbliższą rodzinę. Faktyczna grupa osób kwalifikujących się do pomocy jest znacznie większa. Od 2013 roku znacznie rozszerzyły się usługi opiekuńcze, w związku ze starzeniem się społeczeństwa i koniecznością zapewnienia opieki niezbędnej dla samotnych mieszkańców gminy.

Konieczny jest nadal wzrost usług opiekuńczych, pozwalających realizować ustawowe zadania. Wydatki w budżecie GOPS na pobyt w domach pomocy społecznej wzrosły od roku **2013 z kwoty 337.719,00 zł do kwoty 386.641,00 zł w roku 2016.**

Przyczyny korzystania z pomocy społecznej nie ulegają zmianie, niestety nadal połowa świadczeniobiorców pomocy społecznej korzysta ze świadczeń z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby oraz z powodu bezrobocia.

Liczba osób, które w roku oceny korzystały ze świadczeń pieniężnych w stosunku do lat poprzednich jest mniejsza, jednak wzrosła liczba osób, którym przyznano świadczenia niepieniężne. Analizując powody przyznania pomocy zaobserwować **można sukcesywny**

wzrost liczby osób dotkniętych niemalże każdym problemem społecznym, tj. ubóstwem, bezrobociem, niepełnosprawnością, długotrwałą lub ciężką chorobą, bezradnością oraz alkoholizmem.

Prognozowany jest też nadal spadek przestępczości na terenie gminy, chociaż w okresie wolnym od nauki – wakacje – występuje wzrost zjawisk i wykroczeń będących udziałem młodzieży, często po spożyciu alkoholu.

Utrzymuje się tendencja do izolacji osób starszych, samotnie mieszkających i osób niepełnosprawnych. Występuje też brak na terenie gminy instytucji, która świadczyłaby osobom potrzebującym już w niedługim prawdopodobnie czasie usługi całodobowe.

Prognozowany jest w gminie rozwój instytucji pomocy społecznej. Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Bielskiej przygotowuje projekt utworzenia Dziennego Domu Pomocy Społecznej dla osób niesamodzielnych w Chrańskich. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim będzie potencjalnym partnerem, który umożliwić będzie rekrutację uczestników projektu wśród podopiecznych. OPS udzielać będzie niezbędnego wsparcia merytorycznego w zakresie realizacji etapów/zadań dotyczących organizacji przez Towarzystwo niezbędnej pomocy dla osób wytypowanych do Dziennego Domu Pomocy. Jednakże zastrzegając, iż wszystkie decyzje dotyczące funkcjonowania obiektu Dziennego Domu Pomocy dla osób niesamodzielnych w Chrańskich będą należały do Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Bielskiej.

Głównymi problemami zdrowotnymi mieszkańców są nadal:

- choroby układu krążenia w tym: nadciśnienie tętnicze, niedokrwienność serca (zawały), udary mózgu, cukrzyca, choroby tarczycy, choroby układu oddechowego, choroby układu mięśniowo-kostnego (reumatyczne), nowotwory.

Dopóki nie będzie więcej działań profilaktycznych w gminie prognozowana jest tendencja stała i utrzymująca się.

Na podstawie przedstawionych w OZPS za rok 2015 danych i analizy sytuacji nasuwają się następujące wnioski dotyczące potrzeb w zakresie pomocy społecznej, w tym konieczności:

- ➔ Zdecydowana większość osób korzystających z pomocy społecznej wymaga wsparcia z powodu ubóstwa i bezrobocia. Należałoby podjąć wszelkie możliwe działania mające na celu zwiększenie miejsc pracy (w tym ekonomii społecznej).
- ➔ Stan zdrowia korzystających z pomocy społecznej, o czym świadczy liczba osób korzystających z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby,

jest niepokojącym zjawiskiem. Długotrwała choroba w wielu przypadkach prowadzi do orzeczenia niepełnosprawności, a tym samym wzrasta liczba wypłacanych zasiłków stałych, ponieważ w większości wypłacane są z powodu niezdolności do pracy, a nie z tytułu wieku emerytalnego.

- ➔ Rodziny niepełne oraz wielodzietne, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin niepełnych wymagają wsparcia ze strony pomocy społecznej oraz rodziny o których mowa w ustawie „Za życiem” (w tym asystenta rodziny).
- ➔ Wzrost skali zjawiska przemocy powoduje konieczność intensyfikacji działań Zespołu Interdyscyplinarnego, zwiększenia mobilności ZI, inicjowania działań w środowisku z uwzględnieniem działań interwencyjnych, prowadzenia działań informacyjnych w środowisku o możliwościach uzyskania pomocy.
- ➔ Poważnym problem w gminie jest brak możliwości zakupu posiłku dla osób tego pozbawionych (nie dotyczy to uczniów szkół i dzieci uczęszczających do przedszkola). Nie zawsze udzielenie pomocy w formie świadczenia pieniężnego na zakup żywności jest pożądanym rozwiązaniem, zdecydowanie lepszym jest możliwość zakupu gorącego posiłku lub świadczenie w postaci paczki żywnościowej. Ponadto jest to zadanie gminy o charakterze obowiązkowym.
- ➔ Zwiększenie wydatków na domy pomocy społecznej. Tendencja wzrostu kosztów utrzymania w domach pomocy społecznej oraz zwiększająca się liczba osób powoduje zwiększone wydatki na ten cel. Koszty w większości ponosi gmina, pensjonariusze ponoszą 70% własnych dochodów. W obliczu starzenia się społeczeństwa i wydłużania długości życia, coraz więcej osób wymaga pomocy w formie umieszczenia w domach pomocy społecznej. Istnieje konieczność utworzenia w partnerstwie z NGO dziennego domu pomocy na terenie gminy dla osób niesamodzielnych.
- ➔ Zwiększenie wydatków na usługi opiekuńcze. Ustawa o pomocy społecznej wskazuje, że pomoc w formie usług przysługuje osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Usługi świadczone są w mieszkaniu osoby, która ich potrzebuje. Usługi opiekuńcze obejmują: pomoc w codziennych zajęciach, takich jak robienie zakupów, sprzątanie, gotowanie, załatwianie spraw w urzędach.

➔ Zapotrzebowanie środków na asystenta rodziny. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 575 ze zm.) nakłada na gminę zatrudnienie asystentów rodziny.

Koordinator strategii po analizie danych z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej ustalił, że harmonogram celów i zadań na lata 2017-2018 powinien być zaktualizowany i systematycznie wdrażany zgodnie z zadaniami w nim zapisanymi.

System aktualizacji strategii zakłada wprowadzanie zmian w dokumencie strategicznym. Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych została poddana przeglądowi oraz aktualizacji. Na podstawie analizy dokonano zapisów w tabeli realizacji strategii w obszarze realizacji celów.

Prezentuje je poniższa tabela:

REALIZACJA CELU I:

WZMOCNIENIE GMINNEGO SYSTEMU POMOCY I INTEGRACJI – USAMODZIELNIANIE I WYRÓWNYWANIE SZANS SPOŁECZNYCH OSÓB, RODZIN I GRUP NAJSŁABSZYCH

LP.	CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	RAMY FINANSOWE	WSKAŹNIKI	ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ
1.	Stać diagnoza środowiska osób wymagających wsparcia i organizacja pomocy w zależności od indywidualnych, określonych potrzeb podopiecznych	Zatrudnienie i realizacja usług asystenta rodziny	Budżet gminy, fundusze pomocowe, charytatywne	Pełna realizacja zadania, zadowolenie, usamodzielnia się podopiecznych, pozyskanie usług asystenta. Realizacja Programu Wspierania Rodziny w gminie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej , grupy nieformalne, pomocowe, NGO
2.	Wspieranie rodzin wielodzietnych	Realizacja Karty Dużej Rodziny	Budżet gminy, fundusze pomocowe, charytatywne	Udział i liczba rodzin uczestniczących	Urząd Gminy
3.	Motywowanie	Praca ciągła	Bezinwestycyjne	Dokumenty gminne,	Gminny Ośrodek

	klientów pomocy społecznej do podnoszenia kwalifikacji i rozwiązywania własnych problemów	w GOPS		kontrakty. Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej dzieci, młodzieży i dorosłych, ograniczenie patologii	Pomocy Społecznej, Centrum Pomocy Rodzinie, <u>zespół interdyscyplinarny</u>
4.	Zabezpieczenie usług opiekuńczych osobom starszym w miejscu zamieszkania	Prowadzenie usług opiekuńczych na terenie gminy	Budżet gminy Fundusze pomocowe	Wzrost poczucia bezpieczeństwa osób starszych, wzrost zatrudnienia lub nowe usługi społeczne, liczba usług	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, firmy i NGO
5.	Współpraca z rodziną osób starszych i niepełnosprawnych	Praca ciągła 2017 - 2018	Bezinwestycyjne	Pełna realizacja zadania, dokumenty spotkań, współpracy	<u>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</u> , UG, NGO, grupy nieformalne, zespół interdyscyplinarny
6.	Zapewnienia aktywnego uczestnictwa osób starszych, niepełnosprawnych, ubogich w życiu społeczności lokalnej (zapewnienie środka transportu)	Realizacja projektów celowych na rzecz osób starszych	Fundusze pomocowe PFRON, PROW, samorząd województwa	Ograniczenie ubóstwa i izolacji, ilość imprez, wzrost liczby osób biorących udział, inne grupy docelowe	Urząd Gminy, <u>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</u> , NGO, grupy nieformalne
7.	Tworzenie grup samopomocowych, grup sąsiedzkich i grup wsparcia w (tym podmiotów ekonomii społecznej)	Prowadzenie grupy wsparcia	Fundusze pomocowe, PEFRON i PCPR	Wzrost poczucia bezpieczeństwa osób niepełnosprawnych, liczba grup, częstotliwość spotkań, ograniczenie izolacji	GOPS, PFRON i PCPR, grupy, Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej

				społecznej grup najsłabszych	
8.	Wspieranie osób niepełnosprawnych	Organizowanie działań zwiększających dostępność terapeutyczną i rehabilitacyjną dla osób niepełnosprawnych	Fundusze pomocowe	Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej osób niepełnosprawnych, ilość działań, dokumentacja	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, NGO, Grupy nieformalne
9.	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, interwencyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych	Funkcjonowanie grupy terapeutycznej. Realizacja zadań rokrocznie Programu profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Fundusze gminne, wojewódzkie	Zatrudnienie lub przeszkolenie terapeuty, prowadzenie grup terapeutycznych, wsparcia	Urząd Gminy i GOPS, gminna komisja, grupy nieformalne
10.	Prowadzenie zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie	Prowadzenie zespołu i grup roboczych min. raz w kwartale	Fundusze gminne, wojewódzkie	Efektywne rozwiązywanie spraw problemowych, dokumentacja ze szkolenia i pracy zespołu, wzrost aktywności społecznej	Urząd Gminy i GOPS , gminna komisja, grupy nieformalne, PCPR
11.	Zmniejszenie stopy bezrobocia poprzez wdrażanie skutecznych metod aktywacji społecznej i zawodowej bezrobotnych.	Realizacja projektów na rzecz bezrobotnych przez GOPS i PUP	Budżet gminy fundusze pomocowe	Zmniejszenie liczby bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej	Urząd Gminy, GOPS, PUP, zespoły interdyscyplinarne

12.	Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy, OWES oraz między instytucjami i organizacjami promującymi na rzecz bezrobotnych w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia	Stale, kontakty min. raz w m-cu, udział w spotkaniach wspólnych min raz w roku	Bezinwestycyjne	Ograniczenie liczby bezrobotnych, dokumenty współpracy	Urząd Gminy, PUP, PCPR, OWES (Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej)
13.	Podnoszenie kwalifikacji i edukacja gminnych kadr pomocowych, pozyskiwanie i zatrudnianie specjalistów na potrzeby gminnej społeczności. Udział w wizytach studyjnych	Udział w szkoleniu min. 1 osoby z gminy w każdym roku, udział w wizytach studyjnych organizowanych przez ROPS i NGO	Fundusze gminne, pomocowe, wojewódzkie	Wzrost liczby zatrudnionych/realizujących zadania specjalistów, ilość szkoleń, nowe innowacyjne usługi społeczne (w tym powiązane z ekonomią społeczną)	Urząd Gminy, ROPS i NGO
14.	Szerzenie idei wolontariatu i ekonomii społecznej	Prowadzenie działań wolontarystycznych na rzecz mieszkańców	Fundusze gminne, pomocowe, wojewódzkie	Nowe usługi społeczne, wysoka aktywność społeczna, identyfikacja osób młodych	Urząd Gminy, Szkoły, GOPS, PCPR, grupy nieformalne, OWES
15.	Realizacja zadania 500 PLUS oraz wspieranie kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”	Realizacja Rządowego Programu 500 PLUS, realizacja ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”	Program Rządowy 500 PLUS, program wsparcia dla rodzin „Za życiem”	Rodziny uprawnione	Urząd Gminy, GOPS

16.	Wspieranie w partnerstwie z Towarzystwem Przyjaciół Ziemi Bielskiej projektu utworzenia Dziennego Domu Pomocy Społecznej dla osób niesamodzielnych w Chrabołach	Podpisanie partnerstwa i rekrutacja uczestników oraz wsparcie merytoryczne	Środki LGD i UE i zasoby Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Bielskiej w tym obiekt w Chrabołach	Osoby niesamodzielne z terenu gminy około 20 osób	Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Bielskiej i wsparcie merytoryczne oraz rekrutacyjne GOPS
-----	---	--	---	---	---

REALIZACJA CELU II:

ZWIĘKSZENIE ŚWIADOMOŚCI, DOSTĘPNOŚCI I OFERTY EDUKACYJNEJ, PROGRAMÓW PROFILAKTYKI ZDROWIA ORAZ ZAPEWNIENIE OPIEKI NAD OSOBAMI ZALEŻNYMI I POTRZEBUJĄCYMI (DZIECI, OSOBY STARSZE, NIEPEŁNOSPRAWNE)

LP.	CELE SZCZEGÓLOWE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	RAMY FINANSOWE	WSKAŹNIKI	ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ
1.	Modernizacja i doposażenie bazy oświatowych, rekreacyjnych i kulturalnych	Zadanie stałe, min. raz w roku	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Funkcjonalna baza, nowoczesnie wyposażona	<u>Urząd gminy</u> , jst, szkoły
2.	Alternatywne formy wychowania przedszkolnego z zabezpieczeniem placu zabaw i aktywności rodziców dzieci korzystających z oferty	Projekt „Modernizacja oddziałów przedszkolnych funkcjonujących w szkołach w Gminie Bielsk Podlaski 2017 - 2018 rok”. Niepubliczny	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba form, ilość dzieci uczestniczących, ilość rodziców, place zabaw, dokumentacja projektowa	Urząd Gminy, szkoły, grupy, osoby fizyczne, NGO-partnerstwo

		Punkt Przedszkolny „Kącik Malucha” w Proniewiczach			
3.	Likwidacja barier architektonicznych w gminie	Zadanie stałe, min. jedno w każdym roku 2017-2018	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Aktywność osób niepełnosprawnych i chorych, dokumentacja, wizualizacja gminy	Urząd Gminy , szkoły, PFRON, samorząd powiatu
4.	Przygotowanie i realizacja oferty edukacyjnej mieszkańców i reformy oświaty w gminie	Przygotowanie oferty 2017 r., wdrożenie reformy oświaty od 2017 r.	Budżet gminy, fundusze pomocowe i rządowe	Wykształcone społeczeństwo, ilość szkoleń, ofert, ilość uczestników, nowy model funkcjonowania oświaty w gminie	Urząd Gminy, szkoły , instytucje szkoleniowe, CKNO
5.	Opracowanie i wdrożenie programu pomocy psychologicznej i pedagogicznej Prowadzenie efektywnych programów profilaktycznych, w tym programu przeciwdziałania przemocy	Realizacja zadań Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie	Bezinwestycyjne	Mniej dysfunkcji społecznych, Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej dzieci, młodzieży i dorosłych, ilość i rodzaj programów	Urząd Gminy, szkoły, PCPR, CKNO, zespół interdyscyplinarny
6.	Upowszechnianie aktywnych, bezpiecznych form spędzania czasu wolnego przez dzieci, młodzież, rodziny	Przygotowanie oferty w 2017 roku, pozyskanie środków z budżetu	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej dzieci, młodzieży i dorosłych integracja środowiska	Urząd Gminy, szkoły, ośrodki kultury
7.	Poprawa dostępności, jakości, kompleksowości i ciągłości świadczeń zdrowotnych	Negocjacje dot. zwiększenia kontraktu w 2017 r.	Bezinwestycyjne	Większa dostępność do usług medycznych	Urząd Gminy, Służba Zdrowia

8.	Szkolenia dla dzieci/młodzieży na temat zasad bezpieczeństwa (w tym: w ruchu pieszym bezpieczna droga do szkoły)	Zadanie ciągle, min. 1 raz w roku	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Pełna realizacja zadania, wzrost poczucia bezpieczeństwa, 90% dzieci brało udział w szkoleniach	szkoły i Policja
9.	Poprawa infrastruktury komunikacyjnej w gminie	Realizacja kolejnych inwestycji gminnych zgodnie z planem	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Wzrost liczby chodników, lamp i oświetlenia, poprawa dojazdu dzieci do szkół, wzrost poczucia bezpieczeństwa	Urząd Gminy, instytucje gminne
10.	Przygotowanie i realizacja doradztwa zawodowego w szkołach i programów rozwoju przedsiębiorczości Szkolne Ośrodki Kariery	Przygotowanie reformy oświaty w gminie w tym Szkolnych Ośrodków Kariery w dwu szkołach	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Objęcie uczniów ostatnich klas doradztwem zawodowym i programami rozwoju przedsiębiorczości i rozwoju ekonomii społecznej	Urząd Gminy, szkoły

REALIZACJA CELU III:

WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, INTEGRACJA, AKTYWNOŚĆ I UDZIAŁ W ŻYCIU KULTUROWYM GMINY

LP.	CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	RAMY FINANSOWE	WSKAŹNIKI	ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ
1.	Promowanie rękodzieła i innych umiejętności osób starszych polegających na przekazywaniu tych umiejętności młodemu pokoleniu	Zadanie ciągle, min. 3 spotkania w roku	Fundusze pomocowe	Pełna realizacja zadania, liczba promocji, ilość podmiotów zaangażowanych	Rada Sołecka, GOPS

2.	Edukacja regionalna, agroturystyczna w społeczności lokalnej	Organizacja min. 1 szkolenia w roku	Fundusze pomocowe	Pełna realizacja zadania, liczba szkoleń, ilość podmiotów zaangażowanych, wzrost wiedzy i kompetencji w społeczności	Urząd Gminy, instytucje szkoleniowe
3/4.	Kontynuacja i innowacja gminnego kalendarza imprez kulturalnych i sportowych. Tworzenie nowych przedsięwzięć kulturalnych o znaczeniu lokalnym i regionalnym, m.in. organizacja cyklicznych imprez/targów	Wprowadzanie min. 1 nowego wydarzenia w roku	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Wydany kalendarz, promocja imprez, wzrost aktywności i liczby osób zaangażowanych Promocja produktów lokalnych, twórców, grup, ilość imprez, ilość osób uczestniczących	Urząd Gminy, Rada Sołecka, szkoły, zespoły ludowe, twórcy
5.	Organizacja spotkań dla mieszkańców ze znanymi ludźmi sztuki, kultury, literatury i polityki	Min. raz w roku	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Wzrost aktywności mieszkańców	Rada Sołecka, Urząd Gminy
6.	Działania zmierzające do ożywienia czytelnictwa wśród dorosłych, dzieci i młodzieży	Min. 1 kampania/konkurs w każdym roku	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Wzrost aktywności mieszkańców, liczba spotkań, imprez, osób	Urząd Gminy, Rada Sołecka, szkoły, twórcy, zespoły ludowe
7.	Działalność promocyjno-wydawnicza poświęcona możliwościom turystycznym na terenie gminy	Opracowanie i publikacja wydawnictwa w 2015 roku	Budżet gminy, fundusze pomocowe PROW	Materiały promocyjne, wzrost tożsamości i identyfikacji z gminą, kampanie	Urząd Gminy, szkoły, Rada Sołecka instytucje, twórcy, zespoły ludowe
8.	Organizacja i prowadzenie świetlic wielofunkcyjnych, miejsc spotkań mieszkańców	Zadanie stałe	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Ilość świetlic, programów, miejsc spotkań, uczestników, wzrost aktywności w spędzaniu czasu wolnego	Urząd Gminy, szkoły, Rada Sołecka instytucje, twórcy, zespoły ludowe
9.	Edukacja liderów młodzieżowych,	Wspieranie liderów	Budżet gminy, fundusze	Identyfikacja i wzrost kompetencji liderów,	Urząd Gminy, szkoły, Rada Sołecka

	środowiskowych, społeczności w zakresie partycypacji społecznej	lokalnych i NGO- działanie na rzecz liderów w roku/ zlecenie zadania NGO	pomocowe	określenie ich liczby, liczba szkoleń, wizyt studyjnych	instytucje, twórcy, zespoły ludowe, NGO
10.	Systemowe wsparcie grup nieformalnych, NGO, podmiotów ekonomii społecznej, twórców i zespołów ludowych na terenie gminy	Ogłaszanie konkursów dla NGO, min. 1 raz w roku; wsparcie min. 3 wydarzeń ludowych przez partnerstwo gminne	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Identyfikacja liczby i rodzajów grup, wzmocnienie ich pracy i kompetencji, wsparcie finansowe, partnerstwa, liczby, dokumenty	Urząd Gminy, szkoły, Rada Sołecka instytucje szkoleniowe, twórcy, zespoły ludowe
11.	Promocja przedsiębiorczości i aktywności lokalnej (w tym przedsiębiorczości społecznej): wsparcie (doradcze, finansowe) tworzonych małych firm usługowych, rolniczych, rękodzielniczych na terenie gminy i podmiotów ekonomii społecznej	Uruchomienie partnerstw, współpracy w 2017 r.; wdrożenie wspólnych projektów od 2017 r.	Budżet gminy, fundusze pomocowe UE	Liczba projektów, pozyskanych środków, istnienie doradztwa- liczba osób i godzin świadczenia pomocy, dokumentacja	Urząd Gminy, szkoły, Rada Sołecka instytucje, twórcy, zespoły ludowe OWES, ROPS
12	Wizualizacja regionalna gminy, promocja tradycji i produktów lokalnych	Opracowanie wizualizacji w 2017 r., promocja od 2017/2018 na stronie WWW i produktach lokalnych	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Wypromowanie identyfikacji lokalnej i regionalnej, istnienia logo i produktów, ulotek, stron www	Urząd Gminy, instytucje, twórcy, zespoły ludowe, Rady Sołeckie

Realizacja zadań odbywać się będzie również poprzez wdrożenie zapisów i działań programów gminnych:

- 1) Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 2) Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- 3) Programu Wspierania Rodziny

oraz innych programów i projektów celowych odpowiadających na potrzeby społeczności lokalnej.